

GEZ
(REJ)

KARTA ADRESOWA ZABYTKU

3. Miejscowość

K O Ł O B R Z E G

1. Nazwa

**ŚRÓDMIEŚCIE MIASTA KOŁOBRZEG
STARE MIASTO**

2. Czas powstania

poł. XIII – XX w.

7. Fotografia z opisem wskazującym orientację albo mapa z zaznaczonym stanowiskiem archeologicznym

4. Adres (ulica, nr posesji)

Kołobrzeg
ul. Stanisława Dubois – Budowlana –
Wąska - Rzeczna
p-ta 78-100
nr dz. zgodnie z załącznikiem graficznym do
postanowienia o zmianie nr rejestru zabytków

5. Przynależność administracyjna

województwo **zachodniopomorskie**

powiat **kołobrzegi**

gmina **Miasto Kołobrzeg**

6. Formy ochrony

rejestr zabytków:

A-1366* (dawny numer 10)
decyzja z dn. **21.07.1953 r.**

* przepisany do księgi rejestru woj. zachodniopomorskiego pod nr A-1366 postanowieniem ZWKZ z dn. 28.01.2015 r. jako:
śródmieście miasta Kołobrzeg

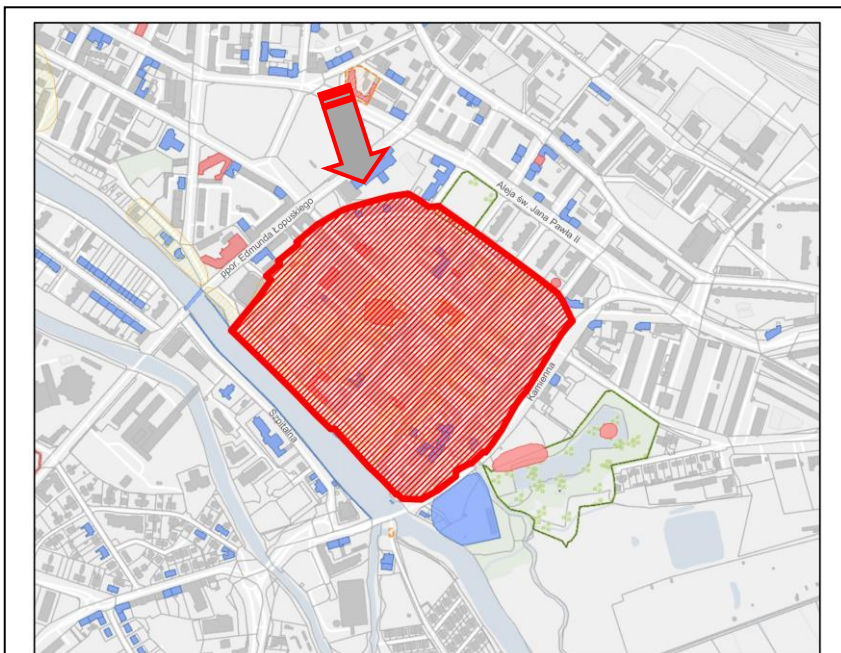
Inne:

Obiekt ujęty w Gminnej Ewidencji Zabytków
na podstawie Zarządzenia Nr 87/14
Prezydenta Miasta Kołobrzeg, z dn. 21.10.2014 r.
(aktualizacja: zarządzenie nr 101/22,
z dn. 26.08.2022 r.)

8. Historia, opis i wartości

Kołobrzeg lokowano 23 maja 1255 r. na prawie lubeckim, z nadania księcia Warcisława III i biskupa kamieńskiego Hermana von Gleichen, na północ od grodu z IX-X w. (obecne Budzistowo), nad prawym brzegiem rzeki Parsęty. Zabudowa powstawała sukcesywnie w obrębie ceglanych obwarowań, w regularnym układzie ulic, kwartałów i parcel, z ratuszem i farą w części centralnej. W okresie nowożytnym rozwój urbanistyczny zatrzymały fortyfikacje twierdzy (istniejącej do 1872 r.), zabudowa zmieniała się zgodnie z panującymi stylami. W 1945 r. śródmieście uległo zniszczeniu w 98%. W okresie powojennym nie podjęto rekonstrukcji zespołu, dopiero w I. 90. XX w. powstała nowoczesna zabudowa na kwartałach przyrynkowych. Obecnie Stare Miasto pełni funkcje mieszkalne, handlowo-usługowe, administracyjne i kulturalne.

Obszar śródmiejski, o owalnym rozplanowaniu, ograniczony jest ulicami: Wąską, Dubois, Rzeczną i Kamienną, biegnącymi po obrysie nieistniejących murów miejskich. Forma miasta lokacyjnego przetrwała w szachownicowym układzie ulic, o czytelnym pierwotnym przebiegu, z centralnym placem rynkowym oraz obszerną działką przykościelną. Zachowane pojedyncze historyczne obiekty tworzą najcenniejszy zespół zabytkowej tkanki miejskiej. Najstarszy z nich, zarazem dominanta kompozycyjna i architektoniczna zespołu, to gotycka kolegiata. Do średniowiecznych obiektów należy też Baszta Lontowa, resztki murów i Baszty Więziennej, kamieniczka kupiecka. Z okresu nowożytnego zachowała się Akademia Rycerska. Cenne XIX-wieczne budowle to pałac Braunschweigów, kościół i dawny klasztor diakonis. Są one otoczone nowymi domami, o ograniczonej liczbie kondygnacji, dostosowanej do skali staromiejskiej oraz – na obrzeżach – wysokimi, 11-kondygnacyjnymi blokami wielorodzinnymi.

Kołobrzeg – Śródmieście (stare miasto) - <https://mapy.gis.kolobrzeg.pl>

9. Stan zachowania i postulaty dotyczące konserwacji

Ogólny stan zachowania obiektów historycznych w obrębie Starego Miasta (wpisanych do rejestru oraz będących w gminnej ewidencji zabytków) – dobry; większość z nich po przeprowadzonych pracach renowacyjno-konserwatorskich.

Wnioski i zalecenia konserwatorskie:

- wszelkie prace budowlano-konserwatorskie historycznej zabudowy winny być uzgadniane z MKZ w Kołobrzegu.

Na terenie śródmieścia obowiązuje ochrona prawna w zakresie pełnego zachowania: /nawarstwień kulturowo-osadniczych/ historycznego rozplanowania zespołu (siatki ulic i placów), historycznej zabudowy, elementów małej architektury oraz zieleni komponowanej/.

Uwaga: Zakres obszaru objętego ścisłą ochroną konserwatorską (wpisem do rejestru zabytków) wytyczony jest po linii tylnej granicy obrzeżnych działek budowlanych.

Zabudowa placu rynkowego w 1935 r. Źródło: fotopolska.eu

Oprac.: K. Wójcik, K. Tymbariski

10. Wykonanie karty

(autor, data i podpis)

Biuro Dokumentacji Zabytków

w Szczecinie

Maria Witek

10.2024

faksymile podpisu

11. Zatwierdzenie karty

(podpis wojewódzkiego konserwatora zabytków)*

* dotyczy zabytków niewpisanych do rejestru zabytków i niewłączonych do wojewódzkiej ewidencji zabytków